

روان‌شناسی و سالمندی

Psychology and aging

کاهش تواناییهایی مانند حافظه، قدرت شناخت، سرعت عمل و ... با افزایش سن از جمله زمینه‌های پژوهشی است که توجه بسیاری از روان‌شناسان را از دیرباز به خود جلب کرده است. در این بخش کوشیده‌ایم تا با مطرح کردن نمونه‌هایی از پژوهش‌های این قلمرو، سالخورده‌گی را که با سرنوشت بشر عجین است، به تصویر کشیم.

مقایسه میزان مهارت حافظه در گستره زندگی: ابقا در بزرگسالان، افزایش در کودکان

Brehmer, Y., Li, SH.CH., Straube, B., Stoll, G., Von Oertzen, T., Muller, V., & Lindenberger, U. (2008).

Comparing memory skill maintenance across the life span: Preservation in adults, increase in children.

Psychology and Aging, 23 (2), 227-238.

در این مقاله، تفاوت‌های گستره زندگی در حفظ مهارت کارآمدی حافظه رویدادی براساس ارزیابی ۱۰۰ آزمودنی (۱۱-۱۰، ۱۳-۱۲، ۲۶-۲۱ و ۶۶-۷۹ سال)، ۱۱ ماه بعد از خاتمه یک برنامه تمرینی یادیار چند جلسه‌ای بررسی شد. حفظ مهارت در ۲ جلسه پی در پی، جلسه اول بدون آموزش مجدد یادیار و جلسه دوم با آموزش مجدد یادیار آزمون شد. سطوح متوسط عملکرد بزرگسالان جوانتر و مسن‌تر در طول زمان ثابت بودند. بالعکس، کارآمدی حافظه کودکان کم سنتر و بزرگتر، بیشتر از سطوح پایه بود. کارآمدی بزرگسالان مسن‌تر، در جلسه دوم احتمالاً به دلیل بهره‌مندی از فعال سازی مجدد مهارت آموزشی - استنتاجی، بیش از جلسه اول بود. نتایج حاکی از آن هستند که: (۱) حفظ مهارت در حد گسترده‌ای در بزرگسالان مسن‌تر سالم، دست نخورده باقی می‌ماند، (۲) بزرگسالان مسن‌تر برای فعال سازی کامل سطوح مهارت پیشین، به حمایت محیط نیاز دارند و (۳) کودکان می‌توانند مهارت یاد گرفته شده در ۱۱ ماه قبل را با ظرفیتهای فزاینده شناختی‌شان منطبق کنند.

یادگرفتن اجتناب در سالمندی

Frank, M. J. , & Kong, L. (2008). Learning to avoid in older age. *Psychology and Aging*, 23 (2), 392-398.

فرضیه دوپامین در سالمندی، القاکننده این نکته است که کاهش دوپامینرژیک یکنواخت، مبین بسیاری از تغییرات شناختی در سالمندی است. در این پژوهش، ۴۴ بزرگسال مسن را با یک آزمون احتمالات که نسبت به کنش دوپامینرژیک حساس بود و برای ارزیابی سوگیریهای یادگیری از پس خوراند مثبت و منفی طراحی شده بود، آزمایش کردند. مطالعات پیشین نشان داده بودند که سطوح پایین دوپامین به اجتناب از انتخابهایی که نتایج منفی به دنبال دارند منجر می‌شوند، در حالی که سطوح بالای دوپامین به افزایش حساسیت نسبت به نتایج مثبت می‌انجامد. در بررسی حاضر، تأثیر، بر سوگیری اجتناب از نتایج منفی معنادار بود. گرایش به یادگیری از پیامدهای منفی در مقایسه با پیامدهای مثبت تصمیم‌گیرها در سالمندان مسن‌تر، بیشتر بود. اما سالمندان کم سنتر، نسبت به یادگیری از پیامدهای منفی سوگیری نداشتند. افزون بر آن، افزایش توحید یافتگی احتمالی پیامدهای نتایج منفی در سالمندان مسن‌تر، با کاهش یادگیری پی‌درپی از نتایج مثبت، - که مبتنی بر حافظه کاری به نظر می‌رسد - همراه بود. این نتایج با الگوهایی که مکانیزمهای نورونی چندگانه را مبنای

توحید یافتگی احتمالاتی و رفتار پی‌درپی می‌دانند، همخوانی دارد؛ رفتارهایی که می‌توانند واکنش‌های متفاوت را در سالمندان برانگیزند.

حفظ بهترین برای آخرین نفر: چگونگی رفتار بزرگسالان با همراهان اجتماعی سنین متفاوت

Fingerman, K. L., Miller, L., & Charles, S. (2008). Saving the best for last: How adults treat social partners of different ages. *Psychology and Aging, 23*, 399-409.

بزرگسالان مسن‌تر در مقایسه با بزرگسالان جوانتر احساس‌های مثبت‌تر و مشکلات کمتری را در روابطشان گزارش می‌کنند. بخشی از این تجربه‌های مثبت، انعکاس چگونگی رفتار افراد با بزرگسالان مسن‌تر است. مهربانی گروه اجتماعی با بزرگسالان مسن‌تر می‌تواند ناشی از این حس باشد که زمان باقی‌مانده برای تعامل با این بزرگسالان مسن محدود است. آزمودنی‌های جوانتر (n = ۸۷، سن ۲۲ تا ۳۵) و مسن‌تر (n = ۸۹، سن ۶۵ تا ۷۷) میزان تمایل خود به رفتار مثبت (برای مثال بیان عاطفه، احترام گذاشتن، فرستادن کارتهای پر احساس) و نوع راهبردهای تعارضی را در پاسخ به یک تعامل منفی فرضی در دو ارتباط نزدیک اجتماعی با یک بزرگسال جوان و یک بزرگسال مسن مشخص کردند. الگوهای چند سطحی نشان دادند که شرکت‌کنندگان به‌هنگام تعامل با بزرگسالان مسن‌تر در مقایسه با بزرگسالان جوانتر بیشتر اجتنابی و کمتر ستیزه‌جویانه رفتار می‌کردند. بخشی از این نمای زمان ارتباط، با تفاوت‌های سنی مرتبط بود. همچنین شرکت‌کنندگان جوانتر و مسن‌تر تمایل بیشتری به انتخاب کارتهای پر احساس برای دوستان مسن‌تر داشتند. یافته‌های این پژوهش که بر نظریه انتخابی اجتماعی - هیجانی و الگوی درونشده اجتماعی مبتنی است، آشکارکننده آن است که یاران اجتماعی، تسهیل‌کننده روابط بهتر در اواخر زندگی هستند.

همسان‌سازی و تحول صلاحیت: یک پژوهش طولی ۴۴ ساله از اواخر نوجوانی تا اواخر میانسالی

Cramer, Ph. (2008). Identification and the development of competence: A 44-year longitudinal study from late adolescence to late middle age. *Psychology and Aging, 23* (2), 410-421.

نقش مکانیزم‌های دفاعی در تحول کامل صلاحیت (ج. ا. کلاوسن، ۱۹۹۳) در خلال یک دوره ۴۴ ساله در شرکت‌کنندگان «مطالعه رشد اوکلند»، که بخشی از بررسی‌های بین نسلی «انستیتو تحول انسانی» بود، صورت گرفت. صلاحیت کامل در ۴ موقعیت، از اواخر نوجوانی (۱۸-۱۵ سال) تا اواخر میانسالی (۶۲ سال) ارزیابی شد. کاربرد مکانیزم‌های انکار، فرافکنی و هویت‌یابی در اواخر نوجوانی، بر مبنای آزمون اندریافت موضوع (T.A.T، ه. ا. موری، ۱۹۴۳) و داستانهای کدگذاری شده با راهنمای مکانیزم‌های دفاعی (پ. کرامر، ۱۹۹۱) مورد ارزیابی قرار گرفت. نتایج نشان دادند که در اواخر نوجوانی، مکانیزم دفاعی همسان‌سازی با صلاحیت ارتباط مثبت داشت، در حالی که دفاع نمو نایافته فرافکنی با سطوح پایین‌تر شایستگی مرتبط بود. الگوی سلسله مراتب خطی (بریک و رادنبوش، ۱۹۹۲) در کل گروه نشان داد که شایستگی طی سالهای بزرگسالی - با اندکی تنزل در اواخر میانسالی - افزایش می‌یابد. تفاوت‌های فردی در تغییرات درون فردی صلاحیت، با استفاده از مکانیزم همسان‌سازی مرتبط بودند: استفاده زیاد از همسان‌سازی در اواخر نوجوانی باثبات نسبی در میزان صلاحیت بزرگسالی مرتبط بود، در حالی که کاربرد اندک همسان‌سازی در نوجوانی، تغییرات صلاحیت در بزرگسالی را پیش‌بینی می‌کرد.

ترجمه زهره صیادپور